

Beata Skwarek

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Witelona w Legnicy

Wydział Nauk Społecznych i Humanistycznych

e-mail: SkwarekB@pwsz.legnica.edu.pl

Wzmacnianie współpracy polsko-ukraińskiej na polu naukowo-badawczym na przykładzie zrealizowanego projektu sfinansowanego ze środków Fundacji PZU

STRESZCZENIE

Projekty stanowią współcześnie możliwości rozwoju naukowego i przynoszą szereg korzyści płynących z działalności naukowo-badawczej instytucji szkolnictwa wyższego. Ich realizacja przyczynia się do rozwiązania konkretnych problemów, umożliwia podejmowanie wielu inicjatyw o szerokim zakresie działalności, stymuluje współpracę międzynarodową.

Na przykładzie zrealizowanego projektu sfinansowanego przez Fundację PZU artykuł ukazuje efekty działań podjętych przez Państwową Wyższą Szkołę Zawodową im. Witelona w Legnicy w partnerstwie z Państwowym Pedagogicznym Uniwersytetem im. Iwana Franki w Drohobyczu oraz Państwowym Historyczno-Kulturowym Rezerwatem „Nahujowice”

Słowa kluczowe: partnerstwo, projekt, współpraca międzynarodowa.

Wstęp

Wprowadzane od wielu lat na polskich uczelniach innowacyjne rozwiązania stymulujące szeroko rozumianą międzynarodową współpracę ze środowiskiem akademickim przyczyniają się do niwelowania wielu barier i problemów nie tylko natury technicznej, ale także komunikacyjnej i (a może przede wszystkim) emocjonalnej, budowania sieci relacji i otwartości na aktywizowanie środowiska we własnym regionie, jak i w partnerstwie ze środowiskiem międzynarodowym. Kluczowym elementem rozwoju takiej współpracy jest realizacja wspólnych projektów wpływających m.in. na podnoszenie jakości oferty edukacyjnej i zawodowej uczelni oraz kształtowanie pozytywnego wizerunku ich funkcjonowania w regionie oraz na arenie międzynarodowej.

Liczba uczelni współpracujących w ramach zawartych z Państwową Wyższą Szkołą Zawodową im. Witelona w Legnicy stale się powiększa. Obecnie, według danych zawartych na stronie Sekcji ds. Współpracy z Zagranicą, widnieje 60 partnerskich uczelni, z których najwięcej (15 uczelni) pochodzi z Niemiec. Na drugim miejscu znajduje się Turcja (13 uczelni), natomiast trzecie miejsce zajmuje Ukraina (4 uczelnie).

Rozwijająca się pomyślnie współpraca z uczelniami na Ukrainie przekracza granicę z Unią Europejską i – poza obszarem związanym z wymianą studentów – dotyczy prowadzenia rozmaitych przedsięwzięć o różnym natężeniu i zakresie. Wymierne efekty tej współpracy widoczne są poprzez wspólnie realizowane przez polskich i ukraińskich naukowców projekty. Potencjał obszaru naukowo-badawczego jest nieograniczony i wynika m.in. z motywacji poznawczych przyświecających wspólnym działaniom, historii współpracy między uczelniami i dostępności do materiałów źródłowych. Szczególnie istotne jest podejmowanie dyskusji o trudnych problemach i łagodzenie historycznych zawłości, w efekcie których następuje wzajemne poznanie, przełamywanie barier oraz podejmowanie wysiłku w dochodzeniu do prawdy w spornych kwestiach.

Początki współpracy akademickiego środowiska legnickiego i drohobyckiego

Współpraca Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Witelona w Legnicy z Państwowym Pedagogicznym Uniwersytetem im. Iwana Franki w Drohobyczu na Ukrainie trwa od wielu lat. Z uwagi na partnerstwo miast Legnicy i Drohobycza pierwsza umowa pomiędzy obiema uczelniami została podpisana w 2000 roku przez ówczesnych Rektorów – prof. zw. Stanisława Dąbrowskiego i prof. Włodzimierza Skotnego. Kontynuacji tej współpracy podjęli się obecni Rektorzy Uczelni – prof. Nadia Skotna i prof. dr hab. inż. Ryszard K. Pisarski, podpisując w 2017 roku umowę partnerską umożliwiającą społeczności akademickiej podejmowanie działań w wielu obszarach i zakresach. Intensyfikacja inicjatyw podejmowanych przez społeczność akademicką doprowadziła do kolejnego partnerstwa zawartego pomiędzy działającymi na terenie wspomnianych Uczelni oraz przy współpracy z nimi organizacjami, do których należą Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Witelona w Legnicy „Wspólnota Akademicka” i Państwowy Historyczno-Kulturowy Rezerwat „Nahujowice” – Placówka Lwowskiej Rady Obwodowej, na terenie której znajduje się Muzeum Iwana Franki. Podmioty te w 2019 roku podjęły działania wolontariackie wynikające z projektu „Pomagamy Rodakom na Ukrainie III – z pamięcią o poległych Kresowiakach”, sfinansowanego ze środków Fundacji PZU. Zakres prac polskich wolontariuszy podczas pobytu na Ukrainie obejmował m.in. prace na terenie Muzeum Iwana Franki w Nahujewicach, na którą składała się analiza materiałów źródłowych (katalogowanie, rejestracja, tłumaczenie i opis dokumentów z końca XIX i początku XX wieku). Zadanie podjęte na polu naukowym przyczyniło się w dużej mierze do powstania koncepcji projektu „Od ziemi Witelona do ziemi Iwana Franki”, zakładającego m.in. organizację wystaw promujących wybitne postaci, konferencji i seminariów oraz wydanie przez PWSZ im. Witelona w Legnicy dwujęzycznych publikacji naukowo-dydaktycznych o tematyce historycznej z przełomu wieków XIX i XX, ukazujących mało znane postaci i bohaterów oraz wydarzenia dawnego Drohobycza.

Podsumowanie zrealizowanego projektu sfinansowanego ze środków Fundacji PZU

Pomimo niemałej liczby publikacji o dawnych Kresach istnieje wciąż wiele nieznanych faktów o wydarzeniach i ludziach, którzy pozostawili ważny ślad dla historii obu naszych narodów. Również szereg materiałów znajdujących się w archiwach muzealnych i prywatnych zbiorach czeka na opublikowanie, stanowiąc cenne źródło wiedzy.

Szansę na poszerzenie i ugruntowanie wiedzy o bohaterach i wydarzeniach związanych z działaniami prowadzonymi na terenach dawnych Kresów stworzył projekt sfinansowany ze środków Fundacji PZU, którego bezpośrednim celem było wydanie dwujęzycznej publikacji o charakterze naukowo-dydaktycznym, zawierającej w swej treści nieznane szerszej społeczności fakty historyczne dotyczące głównego bohatera, osób z nim związanych oraz wydarzeń z epoki przełomu XIX i XX wieku.

Bohater książki – Jan Niewiadomski (1844–1914) – to z jednej strony mało znana postać w historii Drohobycza omawianego okresu, z drugiej – interesujący przypadek. Swoją karierę bohater rozpoczyna od początkującego piekarza, odnosząc następnie duży sukces jako przedsiębiorca, co pozwala mu na wybudowanie willi, która ze względu na swoją niepowtarzalność, architektoniczne i przestrzenne rozwiązania w początkach XX wieku stanowiła jeden z najważniejszych obiektów Drohobycza. Jan Niewiadomski jest także działaczem społecznym kierującym się ideałami patriotyzmu – karierę polityczną rozpoczyna od funkcji miejskiego urzędnika i lokalnego polityka, dochodząc do objęcia urzędu burmistrza Drohobycza. Jako uczestnik Powstania Styczniowego 1863/64 pielęgnuje pamięć o tym wyjątkowym wydarzeniu w historii narodu polskiego i jego uczestnikach.

Prace nad publikacją zaowocowały nawiązaniem kontaktów z potomkami Jana Niewiadomskiego, którzy w swoich rodzinnych zbiorach posiadają *Kronikę Rodzinną Domową* zapoczątkowaną przez bohatera książki i kontynuowaną przez kolejnych członków rodziny oraz *Księżę pamiątkową* ufundowaną przez Towarzystwo Zaliczkowe z Drohobycza w 1910 roku. Materiały te (pisemne i w formie fotografii) stanowią cenne źródło wiedzy o rodzinie Niewiadomskich. Uzupełniają je źródła znajdujące się w archiwach lwowskich (np. materiały prasowe) oraz pochodzące z prywatnego zbioru dra Bohdana Lazoraka – jednego z autorów publikacji. Wykorzystane materiały wprowadzone po raz pierwszy do obiegu naukowego stanowią niewątpliwie atut publikacji.

Realizacja projektu zbiegła się w czasie z pandemią i obostrzeniami, które wymusiły na autorach zmianę harmonogramu zaplanowanych prac, co z kolei spowodowało wydłużenie terminu wydania książki. Z drugiej strony nowy tryb pracy nad tekstem i jego poprawą stworzył okazję do integracji i zacieśnienia więzi na płaszczyźnie naukowo-badawczej w nowej wirtualnej rzeczywistości.

Dofinansowanie projektu „Wydanie publikacji *Burmistrz Drohobycza Jan Niewiadomski (1844–1914) – piekarz, polityk, uczestnik powstania styczniowego 1863 r./Бургомістр Дрогобича Ян Невядомський (1844-1914 рр.) – пекар, політик, учасник січневого повстання 1863 р.*” ze środków Fundacji PZU umożliwiło bezpłatną dystrybucję książek do wielu bibliotek jako głównych odbiorców nowości wydawniczych zarówno w Polsce, jak i na Ukrainie, co pozwoli dotrzeć z edukacją historyczną i patriotyczną do szerokich mas społecznych – czytelników w różnym wieku, reprezentujących szeroką gamę instytucji i stowarzyszeń oraz innych podmiotów i indywidualnych osób. Zapoznanie z publikacją przyczyni się do wzrostu świadomości młodego pokolenia w zakresie potrzeby upamiętniania postaci i wydarzeń z przeszłości, zachowania tej wiedzy w pamięci i przekazywania jej kolejnym pokoleniom.

Zakończenie projektu podsumowano 21 sierpnia 2020 roku podczas spotkania on-line, które zastąpiło zaplanowaną w Nagujewiczach na Ukrainie konferencję (z uwagi na epidemię koronawirusa jej organizacja nie mogła dojść do skutku). Spotkanie w formie telekonferencji po stronie polskiej zorganizowała Biblioteka Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Witelona w Legnicy, natomiast po stronie ukraińskiej – Państwowy Pedagogiczny Uniwersytet im. Iwana Franki w Drohobyczu. Jego uczestnikami byli:

- po stronie polskiej: prof. dr hab. inż. Jerzy J. Pietkiewicz – Prorektor ds. Nauki i Współpracy z Zagranicą; prof. zw. dr hab. Stanisław Dąbrowski – recenzent publikacji; mgr Agnieszka Koza – Dyrektor Biblioteki; dr Beata Skwarek – adiunkt WNHIS, koordynator projektu i autor publikacji.
- po stronie ukraińskiej: prof. Nadia Skotna – Rektor drohobyckiego Uniwersytetu i dr Jurij Wowk – Prorektor ds. Współpracy z Zagranicą; prof. dr hab. Leonid Tymoszenko – recenzent publikacji; dr Bohdan Lazorak – dyrektor Państwowego Historyczno-Kulturowego Rezerwatu „Nagujewicze”, docent Katedry Współczesnej Historii i Nauk Historycznych, autor publikacji; Tetiana Lazorak – starszy pracownik naukowy Muzeum im. Iwana Franki, magister edukacji pedagogicznej.

Po wspólnym powitaniu i przedstawieniu zebranych osób po stronie polskiej i ukraińskiej głos zabrali Rektor Uniwersytetu w Drohobyczu profesor Nadia Skotna i Prorektor legnickiej Uczelni profesor Jerzy J. Pietkiewicz. W dalszej kolejności prezentacji książki dokonali ukraińscy autorzy – dr Bogdan Lazorak i mgr Tetiana Lazorak. Następnie sprawozdanie z realizacji projektu omówiła dr Beata Skwarek. Zakończenie tej części spotkania uświetniły wypowiedzi recenzentów – profesora Leonida Tymoszenko i profesora Stanisława Dąbrowskiego.

Podkreślając pozytywne aspekty podjętych działań, określono kolejne inicjatywy. Kontynuację projektu we współpracy z Państwowym Historyczno-Kulturowym Rezerwatem „Nagujewicze” oraz w partnerstwie z Państwowym Pedagogicznym Uniwersytetem im. Iwana Franki w Drohobyczu przewidziano w ramach trójstronnego porozumienia określającego realizację projektu „Od ziemi Witelona do ziemi Iwana Franki” zakładającego wydanie przez Państwową Wyższą Szkołę Zawodową im. Witelona w Legnicy kolejnych dwóch publikacji. Pierwsza będzie miała charakter studium historycznego czasów I wojny światowej i ukazywać będzie zagrożenia dla ziemi drohobyckiej. W drugiej zostaną zaprezentowane turystyczne, przemysłowe i kulturalno-religijne walory oraz zasoby regionu drohobyckiego przełomu wieków XIX i XX.

Realizacja projektu, dzięki przychylności Zarządu Fundacji PZU, umożliwiła wydanie publikacji o Janie Niewiadomskim i udostępnienie wielu bezpłatnych egzemplarzy społeczności polskiej oraz ukraińskiej. Aktywna współpraca naukowców z Legnicy i Drohobycza kontynuująca prace nad kolejnymi publikacjami przyczyni się do integracji i zacieśnienia więzi na płaszczyźnie naukowo-badawczej, lepszego zrozumienia wspólnego dziedzictwa Polaków i Ukraińców w przeszłości Drohobycza oraz do pogłębienia porozumienia między naszymi narodami.

SUMMARY

Beata Skwarek

The Strengthening of the Polish-Ukrainian cooperation in the field of science and research on the example of a completed project financed by the PZU Foundation

Nowadays, projects constitute opportunities for scientific development and bring a number of benefits resulting from the research and scientific activities performed by institutions of higher education. Their implementation contributes to the solution of specific problems, enables the undertaking of many initiatives with a wide range of activities, and stimulates international cooperation.

On the example of a completed project financed by the PZU Foundation, the article shows the effects of actions undertaken by the Witelon State University of Applied Sciences in Legnica in partnership with the State Pedagogical University of Ivan Franko in Drohobycz and the State Historical and Cultural Reserve "Nahujowice".

Key words: partnership, project, international cooperation.

Data wpływu artykułu: 22.08.2020 r.

Data akceptacji artykułu: 31.08.2020 r.